

Paulino Lonza

Oporezivanje dohotka od kapitalnih dobitaka za 2016. s praktičnim primjerima

1. UVOD

Kapitalni dobitak (engl. *capital gain*, njem. *Kapitalgewinn*) dobitak je što nastaje kao rezultat prodaje, odnosno razmjene kapitalne imovine. Pojam se osobito odnosi na dobitak od prodaje vrijednosnih papira po cijeni većoj od cijene po kojoj su kupljeni. U računovodstvenom tretmanu emisije dionica naziva se i kapitalnim viškom (*capital surplus*) što je bilančna pozicija kakva označuje razliku prodajne i nominalne (u knjigovodstvu određene) vrijednosti emitiranih dionica.¹

Od 1. siječnja 2016. na snagu je stupio Zakon o porezu na dohodak² prema kojemu će građani koji su tijekom 2016. ostvarili kapitalne dobitke morati obračunati, uplatiti i prijaviti porez i prerez na dohodak najkasnije do kraja siječnja 2017. Zakon nije predvidio donju granicu za prijavljivanje porezne obveze, pa proizlazi kako se mora prijaviti ukupne kapitalne dobitke, neovisno o svoti.

Sukladno čl. 30. st. 17. Zakona o porezu na dohodak (ZPD), primicima od kojih se utvrđuje dohodak od kapitalnih dobitaka, smatra se one od otuđenja financijskih instrumenata i strukturiranih proizvoda (financijske imovine), odnosno od:

- prenosivih vrijednosnih papira i strukturiranih proizvoda, uračunivši udjele u kapitalu trgovačkih društava i drugih vrsta udruživanja u kojih je način raspodjela udjelima usporediv s takvim društvima,
- instrumenata tržišta novca,
- jedinica u subjektima za zajednička ulaganja,
- izvedenica,
- razmjernog dijela likvidacijske mase pri likvidaciji investicijskog fonda te ostalih primitaka od vlasničkih udjela pri likvidaciji, prestanku ili istupu.

U nacrtu prijedloga novog ZPD-a, objavljenom na web-stranicama Porezne uprave 4. studenoga 2016, osnovne odredbe o dohotku od kapitalnih dobitaka ostale su jednake, a bitne se promjene odnose na određivanje dohotka od kapitala kao konačnog do-

¹ Prema: <http://www.poslovni.hr/leksikon/kapitalni-dobitak-450>

² Zakon o porezu na dohodak (NN 177/04, 73/08, 80/10, 114/11, 22/12, 144/12. – Odluka USRH, 120/13, 125/13, 148/13. – Odluka USRH, 83/14, 143/14. i 136/15)

hotka što više ne ulazi u godišnji obračun, na skraćivanje roka u kojem se oporezuje otuđenje financijske imovine na dvije godine te na dodatno pojašnjenje odredbe prema kojoj se u roku osam dana prijavljuje otuđenje samo udjela u kapitalu trgovačkog društva kakvi nisu prenosivi na tržištu kapitala, sukladno posebnom propisu (a ne primjerice dionica).

I prema važećem i prema predloženu ZPD-u, sve imatelje financijske imovine koji su stekli dohotke od kapitalnih dobitaka tijekom 2016. u siječnju 2017. očekuje izrada obračuna kapitalnih dobitaka i gubitaka, utvrđivanje porezne osnovice, uplata poreza i prireza na propisane uplatne račune te podnošenje Obrasca JOPPD nadležnoj ispostavi Porezne uprave, osim primitaka od otuđenja udjela u kapitalu trgovačkih društava što ih se mora prijaviti u roku osam dana.

2. OPOREZIVANJE DOHOTKA OD KAPITALA PO OSNOVI KAPITALNIH DOBITAKA NAKON 1. SIJEČNJA 2016.

U kapitalnih dobitaka stečenih u RH poreznu se osnovicu utvrđuje kao ugovorenu prodajnu cijenu (ili primitak prema tržišnoj vrijednosti financijske imovine koju se otuđuje) umanjenu za nabavnu vrijednost financijske imovine. Obveznik je građanin stjecatelj primitka po osnovi kapitalnog dobitka. Predujam poreza se plaća po stopi 12%, uz uvećanje za pripadajući prirez. Obračun i uplatu predujma poreza i prireza mora obaviti obveznik stjecatelj primitka do 31. siječnja tekuće godine za sve kapitalne dobitke i gubitke iz prošle godine, uz mogućnost da to prepusti društvu za upravljanje financijskom imovinom ili osobi koja upravlja obveznikovom financijskom imovinom.

U pogledu kapitalnih dobitaka iz inozemstva pravila su jednaka, osim ako obračun, uplatu i prijavljivanje dohotka mora obaviti isključivo obveznik stjecatelj primitka, pri čemu se zaključene međunarodne ugovore primjenjuje umjesto hrvatskih poreznih propisa.

Otuđenjem financijske imovine smatra se prodaju, zamjenu, darovanje i druge oblike prijenosa.

Dohodak od kapitala po osnovi primitaka od jedinica u subjektima za zajednička ulaganja (otvoreni investicijski fond i dr.) utvrđuje se u visini realiziranih prinosa umanjениh za troškove upravljanja investicijama, odnosno troškove upravljanja imovinom investicijskog fonda (neto-prinos), a u diskontnih vrijednosnih papira i obveznica bez kupona u visini razlike otkupne vrijednosti pri emisiji i realizirane vrijednosti pri dospeljuću, ako otkupitelj drži vrijednosni papir do njegova dospeljuća.

Pri utvrđivanju neto-prinosa izuzima se primitke od dividenda ili udjela u dobiti, odnosno primitke od kamata, po osnovi kojih je već plaćen porez na dohodak, te primitke od kamata na obveznice, osim kamata na obveznice stečenih temeljem ulaganja investicijskog društva za račun portfelja, zbirno za račun svih klijenata (fizičkih i pravnih osoba).

Dohodak od kapitala po osnovi kapitalnih dobitaka stečenih ulaganjem financijske imovine u portfelje (što sadrže jedan ili više financijskih instrumenata) utvrđuje se u trenutku realizacije prinosa iz portfelja umanjeno za troškove upravljanja portfeljem (neto-prinos).

Ako je financijska imovina stečena darovanjem i otuđena u roku tri godine nakon nabave, otuđitelju se utvrđuje dohodak od kapitala kao razliku ugovorene prodajne cijene, ili primitka prema tržišnoj vrijednosti financijske imovine što je se otuđuje, i nabavne vrijednosti. Pri stjecanju financijske imovine darovanjem danom se nabave financijske

imovine smatra dan nabave u darovatelja, a nabavnu vrijednost čini tržišna vrijednost u trenutku nabave.

Kapitalne gubitke može se odbiti odnosno kapitalne dobitke umanjiti:

- ako su ostvareni u istoj kalendarskoj godini,
- najviše do visine porezne osnovice po osnovi kapitalnih dobitaka, što znači da nema prijenosa kapitalnog gubitka.

Uredba Vlade RH od 16. prosinca 2015.³ ukinula je obvezu podnošenja godišnjeg izvješća o kapitalnim gubicima.

3. POSTUPAK OBRAČUNAVANJA I PLAĆANJA POREZA ZA 2016.

Prema čl. 51. ZPD-a, obveznik imatelj financijske imovine predujam poreza na dohodak od kapitala po osnovi kapitalnih dobitaka, osim kapitalnih dobitaka po osnovi otuđenja udjela u trgovačkim društvima, mora obračunati, obustaviti i uplatiti do 31. siječnja tekuće godine za sve kapitalne dobitke iz prošle godine, umanjeno za kapitalne gubitke. Poreznu se obvezu prijavljuje na Obrascu JOPPD.⁴

Pri utvrđivanju kapitalnog dobitka ili gubitka uzima se u obzir i ukupne pripadajuće troškove naplaćene na teret obveznika (naknade brokera, depozitorija i burze) koji mora voditi evidenciju istovrsne financijske imovine po metodi uzastopnih cijena (FIFO), prema kojoj se procjena financijske imovine temelji na pretpostavci da se imovinu upotrebljuje kronološkim redom, tako da se najprije uporabi prije nabavljenu financijsku imovinu.

U vezi s obvezama isplatitelja (ili posrednika pri isplati dohotka), iznimno, obvezu obračuna, obustave i uplate predujma poreza na dohodak mogu preuzeti društva za upravljanje i osobe koje temeljem ugovornog odnosa upravljaju obveznikovom financijskom imovinom.

Obveze isplatitelja potanko uređuje čl. 73. st. 22. Pravilnika o porezu na dohodak⁵ (PPD). Isplatitelji, društva za upravljanje i osobe koje temeljem ugovornog odnosa upravljaju obveznikovom financijskom imovinom, moraju po isteku godine dostaviti obvezniku ukupne nužne podatke radi sastavljanja JOPPD-a. Podatke o kapitalnim dobitcima i gubicima isplatitelji moraju dostavljati i obveznicima koji obavljaju samostalnu djelatnost kojima je to osnovna djelatnost.

U nastavku je primjer obrasca na kojemu bi isplatitelji mogli dostaviti nužne podatke obvezniku.

³ Uredba o izmjenama Zakona o porezu na dohodak (NN 136/15)

⁴ Obrazac JOPPD – izvješće o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima za obvezna osiguranja

⁵ Pravilnik o porezu na dohodak (NN 95/05, 96/06, 68/07, 146/08, 2/09, 9/09. – ispr., 146/09, 123/10, 137/11, 61/12, 79/13, 160/13, 157/14. i 137/15)

**PODACI O KAPITALNIM DOBICIMA I GUBICIMA U RAZDOBLJU
1. SIJEČNJA DO 31. PROSINCA 2016.**

Pero Perić, Zagreb, Horvaćanska cesta 10, OIB 12345678900

Red. broj	Opis	PODR-R-A		ATGR-R-A		Ukupno
		Količina	Vrijednost	Količina	Vrijednost	
1.	Stanje financijske imovine na 01.01.16.	100	33.000	50	41.150	
2.	Kupnja dionica na dan 03.11.2016.	20	7.000			
3.	Prodaja dionica na dan 17.11.2016.	60	21.510	10	7.840	
4.	Trošak nabave prodanih dionica	60	19.800	10	8.230	
5.	Troškovi (naknada brokera)		100		40	
6. = 3. - 4. - 5.	Svota kapitalnih dobitaka tijekom poreznog razdoblja – stanje posljednjeg dana izvještajnog razdoblja		1.610,00		0,00	1.610,00
7. = 3. - 4. - 5.	Svota kapitalnih gubitaka tijekom poreznog razdoblja – stanje posljednjeg dana izvještajnog razdoblja		0,00		430,00	430,00
8.	Ukupna svota oporezivih kapitalnih dobitaka – stanje posljednjeg dana izvještajnog razdoblja		1.610,00		0,00	1.610,00
9.	Ukupna svota porezno priznatih kapitalnih gubitaka – stanje posljednjeg dana izvještajnog razdoblja		0,00		430,00	430,00
10.	Uplaćen predujam poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak		0,00		0,00	0,00
11.	UKUPNO					1.180,00

Društva koja upravljaju obveznikovom financijskom imovinom dostavit će izračun kapitalnih dobitaka i gubitaka prema metodi FIFO te (u pravilu) neće preuzimati obvezu podnošenja JOPPD-a i uplate poreza, jer će to biti obvezom građanina.

PRIMJER 1 – TRGOVANJE DIONICAMA

Građanin s prebivalištem u Zagrebu kupio je 15. lipnja 2016. godine 20 dionica Atlantske plovidbe d.d. (ATPL-R-A) za 137,00 kn po dionici, a 11. srpnja 2016. još 30 dionica za 174,00 kn po dionici te je 16. kolovoza prodao 10 dionica za 190,00 kn po dionici. Sljedećih 25 dionica kupio je 1. rujna 2016. za 176,00 kn po dionici, da bi 10. listopada prodao 50 dionica za 223,00 kn po dionici.

Investicijsko društvo 9. siječnja 2017. dostavlja građaninu podatke o kapitalnim dobitcima utvrđene na sljedeći način:

Evidencija ulaza i izlaza financijske imovine po metodi FIFO (*first in, first out*):

Datum	Opis	Količina			Nabavna cijena	Prodajna cijena	Vrijednost		
		Ulaz	Izlaz	Stanje			Ulaz	Izlaz	Stanje
15.06.	Kupnja ATPL-R-A	20		20	137,00		2.740,00		2.740,00
11.07.	Kupnja ATPL-R-A	30		50	174,00		5.220,00		7.960,00
16.08.	Prodaja ATPL-R-A		10	40	137,00	190,00		1.370,00	6.590,00
01.09.	Kupnja ATPL-R-A	25		65	176,00		4.400,00		10.990,00
10.10.	Prodaja ATPL-R-A		10		137,00	223,00		1.370,00	
			30		174,00	223,00		5.220,00	
			10	15	176,00	223,00		1.760,00	2.640,00

OBRAČUN PRODAJE:

Prodaja 16. kolovoza = $10 \times 190,00 = 1.900,00 - 1.370,00 = 530,00$ kn

Prodaja 10. listopada = $50 \times 223,00 = 11.150,00$ kn - $(1.370,00 + 5.220,00 + 1.760,00) = 2.800,00$ kn

Kapitalni dobitak 2016. = $530,00 + 2.800,00 = 3.330,00$ kn

S obzirom da investicijsko društvo nije preuzelo obvezu obračuna i uplate predujma poreza te dostave JOPPD-a, građanin tu obvezu mora ispuniti sam u nadležnoj Ispostavi PU, i to do 31. siječnja 2017. za 2016. Obračun će obaviti kako slijedi:

OBRAČUN POREZA I PRIREZA		
Red. broj	Opis	Svota
1.	Dohodak od kapitala	3.330,00 kn
2.	Porez (12%)	399,60 kn
3.	Prirez (18%)	71,93 kn
4.	Ukupno porez i prirez:	471,53 kn

U nastavku je prikaz načina popunjavanja JOPPD-a:

-stranica A-

IZVJEŠĆE
o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima za obvezna osiguranja
na dan 31.01.2017.

I.	OZNAKA IZVJEŠĆA	17031	II.	VRSTA IZVJEŠĆA	8
III.	PODACI O:		III.1. PODNOSITELJU IZVJEŠĆA	III.2. OBVEZNIKU PLAĆANJA	
1.	Naziv/ime i prezime		Pero Perić		
2.	Adresa		Zagreb, Horvaćanska cesta bb		
3.	Adresa elektroničke pošte		pero.peric@peric.hr		
4.	OIB		12345678910		
5.	Oznaka podnositelja		4		
IV.1.	BROJ OSOBA ZA KOJE SE PODNOSI IZVJEŠĆE		1	IV.2. BROJ REDAKA NA POPISU POJEDINAČNIH OBRAČUNA SA STRANICE B	1
V.	PODACI O UKUPNOM IZNOSU OBRAČUNANOG PREDUJMA POREZA NA DOHODAK I PRIREZA POREZU NA DOHODAK				IZNOS
1.	Ukupni iznos predujma poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po osnovi nesamostalnog rada (1.1.+1.2.)				
1.1.	Ukupni zbroj stupaca 14.1. i 14.2. sa stranice B pod oznakom stjecatelja primitka/osiguranika (plaća)				
1.2.	Ukupni zbroj stupaca 14.1. i 14.2. sa stranice B pod oznakom stjecatelja primitka/osiguranika (mirovina)				
2.	Ukupni iznos predujma poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po osnovi dohotka od kapitala				471,53
3.	Ukupni iznos predujma poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po osnovi dohotka od imovinskih prava i posebnih vrsta imovine				

I. OIB podnositelja izvješća 12345678910II. Oznaka izvješća 17031III. Vrsta izvješća 8

1. Redni broj	2. Šifra općine/ grada prebivališta /boravišta	4. OIB stjecatelja/ osiguranika	6.1. Oznaka stjecatelja/ osiguranika	7.1. Obveza dodatnog doprinosa za MO za staž s povećanim trajanjem	8. Oznaka prvog/zadnjeg mjeseca u osiguranju po istoj osnovi	10. Ukupni sati rada prema kojima se radi obračun	10.0. Ukupni neodrađeni sati rada (10. – odrađeni sati rada)	11. Iznos primitka (oporezivi)	12.1. Doprinosa za mirovinsko osiguranje	12.3. Doprinosa za zdravstveno osiguranje
	3. Šifra općine/ grada rada	5. Ime i prezime stjecatelja/ osiguranika	6.2. Oznaka primitka/ obveze doprinosa	7.2. Obveza posebnog doprinosa za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom	9. Oznaka punog/ nepunog radnog vremena ili rada s polovicom radnog vremena	10.1. Razdoblje obračuna od	10.2. Razdoblje obračuna do	12. Osnovica za obračun doprinosa	12.2. Doprinosa za mirovinsko osiguranje – II STUP	12.4. Doprinosa za zaštitu zdravlja na radu
	01333	12345678910	1001	0	0	0	0	3.330,00	0,00	0,00
	00000	Pero Perić	1006	0	0	01.01.2016	31.12.2016	0,00	0,00	0,00

IV. Redni broj stranice 1 / 1

12.5. Doprinosa za zapošljavanje	12.7. Dodatni doprinosa za mirovinsko osiguranje za staž osiguranja koji se računa s povećanim trajanjem – II STUP	12.9. Poseban doprinosa za zapošljavanje osoba s invaliditetom	13.2. Izdatak – uplaćeni doprinosa za mirovinsko osiguranje	13.4. Osobni odbitak	14.1. Iznos obračunanog poreza na dohodak	15.1. Oznaka neoporezivog primitka	16.1. Oznaka načina isplate	17. Obračunani primitak od nesam. rada (plaća)
12.6. Dodatni doprinosa za mirovinsko osig. za staž osiguranja koji se računa s povećanim trajanjem	12.8. Poseban doprinosa za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu	13.1. Izdatak	13.3. Dohodak	13.5. Porezna osnovica	14.2. Iznos obračunanog prireza porezu na dohodak	15.2. Iznos neoporezivog primitka	16.2. Iznos za isplatu	
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	399,60	0	1	0,00
0,00	0,00	0,00	3.330,00	3.330,00	71,93	0,00	2.858,47	

PRIMJER 2 – OTUĐENJE UDJELA U KAPITALU

Za kapitalne dobitke od otuđenja udjela u kapitalu, predujem poreza na dohodak plaćat će se prema rješenju Porezne uprave, u roku 15 dana nakon primitka rješenja, također po stopi 12 % bez priznavanja osobnog odbitka, a samo otuđenje obveznik mora prijaviti nadležnoj ispostavi Porezne uprave prema prebivalištu ili uobičajenu boravištu najkasnije u roku osam dana nakon otuđenja.

U našem primjeru, građanin s prebivalištem u Zagrebu postao je 19. siječnja 2016. vlasnik 100% udjela u d.o.o. u vrijednosti 20.000,00 kn. Taj udjel prodaje 11. listopada

2016. za 50.000,00 kn. Temeljem rješenja Porezne uprave, građanin mora platiti porez na kapitalnu dobit 30.000,00 kn, kako slijedi:

OBRAČUN POREZA I PRIREZA		
Red. broj	Opis	Svota
1.	Dohodak od kapitala	30.000,00 kn
2.	Porez (12%)	3.600,00 kn
3.	Prirez (18%)	648,00 kn
4.	Ukupno porez i prirez:	4.248,00 kn

Nema obveze podnošenja JOPPD-a, jer se porez zadužuje i uplaćuje prema rješenju Porezne uprave.

PRIMJER 3 – OTUĐENJE UDJELA U KAPITALU STEČENOG PRIJE 1. SIJEČNJA 2016.

Građanin iz Zagreba postao je 30. prosinca 2015. vlasnik 100% udjela u d.o.o. u vrijednosti 20.000,00 kn te 11. listopada 2016. prodaje taj udjel za 50.000,00 kn.

Kapitalna je dobit 30.000,00 kn, ali ne podliježe oporezivanju.

PRIMJER 4 – PRIMJENA STATIČKOG PRISTUPA U PROCJENI TRŽIŠNE VRIJEDNOSTI UDJELA U TRGOVAČKOM DRUŠTVU

Građanin je 19. siječnja 2016. postao vlasnik 100% udjela u d.o.o. u vrijednosti 20.000,00 kn te ga 11. listopada prodaje za 1,00 kn.

Primijeni li Porezna uprava statički pristup u procjeni tržišne vrijednosti udjela, uzet će podatke iz bilance na osnovi kojih će vrijednost utvrditi kao vlastiti kapital trgovačkog društva, tako što će od ukupne imovine oduzeti ukupne obveze društva, pa ako društvo ima temeljni kapital:

- 20.000,00 kn, zadržanu dobit 10.000,00 kn i rezerve u svoti 5.000,00 kn, dakle vlastiti kapital = 35.000,00 kn, procijenjena bi porezna osnovica bila 15.000,00 kn,
- 20.000,00 kn i gubitak od 30.000,00 kn, prihvatilo bi se prijavljenu vrijednost 1,00 kn.

PRIMJER 5 – PRIMJENA DINAMIČKOG PRISTUPA U PROCJENI TRŽIŠNE VRIJEDNOSTI UDJELA U TRGOVAČKOM DRUŠTVU

Za procjenu vrijednosti trgovačkog društva, odnosno udjela, u praksi se često primjenjuje metodu DCF (*Discounted Cash Flow* – diskontirani novčani tijek). Ta metoda uzima u obzir procijenjene svote vlasnikove imovine u određenu razdoblju (broju godina) te ih potom svodi na sadašnju vrijednost. U primjeru je prikaz jednostavne okolnosti, uz pretpostavku da će određena imovina donositi jednak prihod neograničen broj godina.

Vlasnik 100% udjela u d.o.o. nominalne vrijednosti 20.000,00 kn, prodaje taj udjel unutar roka tri godine za 50.000,00 kn. Vlasnik udjela ima prebivalište u Zagrebu. Bilanca trgovačkog društva koje je predmet prodaje pojednostavnjeno izgleda ovako:

Aktiva	Svota	Pasiva	Svota
Poslovna zgrada	10.000.000,00 kn	Upisani kapital	20.000,00 kn
Žiro-račun	20.000,00 kn	Dugoročni kredit	10.000.000,00 kn
Ukupno	10.020.000,00 kn	Ukupno	10.020.000,00 kn

Prodavatelj u roku osam dana podnosi prijavu nadležnoj ispostavi Porezne uprave. Prijavio je kapitalni dobitak u visini 30.000,00 kn.

Članak 51. st. 12. ZPD-a propisuje: »Ako dohodak od kapitala po osnovi kapitalnih dobitaka iz čl. 30. st. 16. i 17. ovoga Zakona nije utvrđen ili nije prijavljen po tržišnim cijenama, dohodak će utvrditi Porezna uprava prema tržišnim cijenama«.

Statički gledano, prema načelu imovina – obveze, tržišna je vrijednost udjela 20.000,00 kn, pa bi 50.000,00 kn bila prihvaćena vrijednost za potrebe oporezivanja, odnosno porezna osnovica bila bi 30.000,00 kn.

No, budući da ovo trgovačko društvo u imovini posjeduje samo poslovnu zgradu znatnije vrijednosti, službenici Porezne uprave obavili su očevid te je utvrđeno da je riječ o novoj poslovnoj zgradi s površinom 3000 m², na privlačnome mjestu namijenjenoj iznajmljivanju. Usporedba s objektom u blizini slične starosti i kvalitete pokazuje da se na tržištu može iznajmiti poslovni prostor po cijeni 150,00 kn/m² mjesečno, bez PDV-a.

Porezna uprava angažirala je za procjenu vrijednosti udjela ovlaštena sudskog vještaka. S obzirom na strukturu imovine, vještak je primijenio jednostavnu metodu procjene ekonomske vrijednosti nekretnine⁶, kako slijedi:

Godišnji prihod: 150,00 kn x 3.000 m² x 12 mjeseci = 5.400.000 kn

Stopa poreza na dobit = 20%

Riziku prilagođena diskontna stopa = 10%

Vrijeme iskorištavanja zgrade = gotovo neograničeno

Tržišna vrijednost zgrade = (5.400.000 x /1 - 0,20/) / 0,10 = 43.200.000 kn

Tržišna vrijednost udjela = 43.200.000 kn (imovina) - 10.000.000 kn (obveze) = 33.200.000 kn

PROCJENA POREZNE OSNOVICE:

Tržišna vrijednost = 33.200.000,00 kn

Nabavna vrijednost = 20.000,00 kn

Kapitalna dobit = 33.180.000,00 kn

OBRAČUN POREZA I PRIREZA		
Red. broj	Opis	Svota
1.	Dohodak od kapitala	33.180.000,00 kn
2.	Porez (12%)	3.981.600,00 kn
3.	Prirez (18%)	716.688,00 kn
4.	Ukupno porez i prirez:	4.698.288,00 kn

Provest će se upravni postupak u kojemu obveznik ima pravo dati prigovor (osporiti procjenu). Ako se njegove argumente ne uvaži, donijet će se porezno rješenje. Obveznik mora uplatiti dug u roku 15 dana po dostavi rješenja. Ako obveznik ustraje na neprihvatanju procjene, iskoristit će pravni lijek – žalbu odnosno pokrenuti upravni spor.

Ovo je, naravno, jedan od načina procjene vrijednosti imovine te ni u kom slučaju nije službena metodologija po kojoj će Porezna uprava provoditi postupke. Je li opisana

⁶ Primjer sastavljen na osnovi prezentacije »Poslovne kombinacije – Vrednovanje poduzeća«, slajd 32, <http://web.efzg.hr/dok/EPO/sorsag/Pk03-Vrednovanje%20poduzea.pdf>

(prilično ekstremna) procjena moguća pokazat će praksa Porezne uprave. Autor ovoga teksta smatra kako bi u sličnim okolnostima Porezna uprava postupak, svakako, trebala urediti jednoobraznima internim uputama.

4. VOĐENJE EVIDENCIJA

Sukladno čl. 73. st. 19. i 20. PPD-a, obveznik koji stječe dohodak od kapitala po osnovi kapitalnih dobitaka, mora voditi evidenciju istovrsne financijske imovine prema metodi uzastopnih cijena (FIFO). Evidenciju se vodi za svaku istovrsnu financijsku imovinu iz čl. 30. st. 17. Zakona i sadrži osobito sljedeće podatke: ime i prezime, adresu te OIB, naziv financijske imovine ili portfelja s nazivom upravitelja, datum (prema vremenskom slijedu) i način stjecanja imovine, količinu imovine, nabavnu vrijednost i datum otuđenja imovine, način otuđenja prema čl. 30. st. 18. ili 19. Zakona, količinu otuđenja, prodajnu cijenu, realiziran prinos utvrđen prema čl. 30. st. 21. Zakona te svotu kapitalne dobiti ili gubitka.

PRIMJER 6 – VOĐENJE PROPISANE EVIDENCIJE

U nastavku ćemo uzeti podatke iz primjera broj 1 i prema tim podacima sastaviti Evidenciju nabave i otuđenja financijske imovine za 2016. godinu.

EVIDENCIJA NABAVE I OTUĐENJA FINANCIJSKE IMOVINE					
Pero Perić, Zagreb, Horvaćanska cesta 10, OIB 12345678900					
R. br.	Naziv financijske imovine ili portfelja s nazivom upravitelja	ATPL-R-A	ATPL-R-A	ATPL-R-A	Ukupno
1.	datum (prema vremenskom slijedu) stjecanja imovine	15.06.	11.07.	01.09.	
2.	način stjecanja imovine	Kupnja	Kupnja	Kupnja	
3.	količina imovine	20	30	25	
4.	nabavna cijena	137,00	174,00	176,00	
5.	nabavna vrijednost	2.740,00	5.220,00	4.400,00	
6.	datum otuđenja	16.08.			
7.	način otuđenja	Prodaja			
8.	količina otuđenja	10			
9.	prodajna cijena	190,00			
10.	realiziran prinos	530,00			
11.	svota kapitalne dobiti ili kapitalnoga gubitka	530,00			530,00
12.	datum otuđenja	10.10.	10.10.	10.10.	
13.	način otuđenja	Prodaja	Prodaja	Prodaja	
14.	količina otuđenja	10	30	10	
15.	prodajna cijena	223,00	223,00	223,00	
16.	realiziran prinos	860,00	1.470,00	470,00	
17.	svota kapitalne dobiti ili kapitalnoga gubitka	860,00	1.470,00	470,00	2.800,00
18.	UKUPNO				3.330,00

5. PODNOŠENJE PROPISANIH OBRAZACA ISPOSTAVI POREZNE UPRAVE

Obveznici koji stječu dohodak od kapitalnih dobitaka moraju podnijeti sljedeće obrasce:

1. *Prijava u registar poreznih obveznika (RPO)* – obvezna je za građane koji su dohodak od kapitala stekli izravno iz inozemstva i treba je podnijeti u roku osam dana nakon prvoga primitka iz inozemstva, ali nije propisana obveza podnošenja Obrasca RPO za kapitalnu dobit iz RH.
2. *Izvješće o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima za obvezna osiguranja (JOPPD)* – podnosi obveznik (građanin) do kraja siječnja 2017. za 2016. godinu. U izvješće se, među ostalim, unosi sljedeće podatke:
 - vrsta izvješća = 8,
 - za dohodak iz RH = kombinacija šifri 1001 do 1006,
 - za dohodak iz inozemstva = kombinacija šifri 1004 do 1006.
3. *Potvrda o isplaćenom primitku, dohotku, porezu na dohodak i prirezu u _____ godini* – tuzemni isplatiatelj primitka od kojega se utvrđuje dohodak od kapitala mora je dostaviti obvezniku na kraju godine, odnosno pri prestanku djelatnosti.
4. *Godišnja prijava poreza na dohodak* – što je obveznik mora podnijeti ako poslodavac, isplatiatelj primitka ili sam obveznik nije obračunao, obustavio i uplatio predujam poreza na dohodak i prirez. Godišnju prijavu moraju podnijeti i hrvatski rezidenti koji su dohodak od kapitala stekli izravno iz inozemstva, ako u tuzemstvu od toga dohotka nisu plaćeni predujmovi poreza na dohodak, ili su plaćeni u svoti manjoj od one što bi je se obračunalo prema ZPD-u, osim ako prema ugovoru o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja Hrvatska taj dohodak izuzima od oporezivanja.

Obveznik, dakle, za 2016. do kraja veljače 2017. mora podnijeti godišnju poreznu prijavu samo, ako do kraja siječnja 2017. nije obračunao i uplatio predujam poreza na dohodak od kapitalnih dobitaka po stopi 12%, te u istom roku podnio JOPPD.

PRIMJER 7 – PRENOSIVI VRIJEDNOSNI PAPIRI (DIONICE, OBVEZNICE, UDJELI I DR.)

Građanin iz Zagreba kupuje 20 obveznica nominalne vrijednosti 1.000,00 kn, s rokom dospijeca dvije godine, uz kuponsku stopu 6 % što je se isplaćuje godišnje te uz tržišnu cijenu 1.010,00 kn po obveznici. Iste godine (2016) prodaje 20 obveznica za 1.020,00 kn po obveznici.

Kamatu 6% = 60,00 kn x 20 = 1.200,00 kn godišnje ne oporezuje se (čl. 30. st. 15. toč. 4. Zakona).

OBRAČUN PRODAJE OBVEZNICA:

Prodajna vrijednost: 20 x 1.020,00 kn = 20.400,00 kn

Nabavna vrijednost: 20 x 1.010,00 kn = 20.200,00 kn

Kapitalna dobit: 200,00 kn

OBRAČUN POREZA I PRIREZA		
Red. broj	Opis	Svota
1.	Dohodak od kapitala	200,00 kn
2.	Porez (12%)	24,00 kn
3.	Prirez (18%)	4,32 kn
4.	Ukupno porez i prirez:	28,32 kn

Građanin će podnijeti JOPPD u kojeg će, među ostalim, upisati sljedeće podatke:

Pozicija Obrasca JOPPD		Upisani podatak
Stranica A	II. Vrsta izvješća	8
	III. 5. Oznaka podnositelja	4
Stranica B	6.1. Oznaka stjecatelja/osiguranika	1001
	6.2. Oznaka primitka/obveze doprinosa	1006
	10.1. Razdoblje obračuna od	1. siječnja 2016.
	10.2. Razdoblje obračuna do	31. prosinca 2016.
	11. Svota primitka (oporeziva)	200,00
	13.5. Porezna osnovica	200,00

Građanin ne mora podnijeti godišnju poreznu prijavu, jer je uplatio predujam poreza po stopi 12%.

PRIMJER 8 – INSTRUMENTI TRŽIŠTA NOVCA (TREZORSKI, BLAGAJNIČKI, KOMERCIJALNI ZAPISI I DR.)

Investitor iz Zagreba kupio je komercijalni zapis društva »A« za 33.000,00 kn izdan na ukupnu vrijednost 36.000,00 kn od posrednika (diskont 3.000,00 kn). Komercijalni zapis naplaćen je po isteku devetomjesečnoga roka dospijeća.

OBRAČUN DOHOTKA:

Naplata:	36.000,00 kn
Kupnja:	33.000,00 kn
Kapitalna dobit:	3.000,00 kn

OBRAČUN POREZA I PRIREZA		
Red. broj	Opis	Svota
1.	Dohodak od kapitala	3.000,00 kn
2.	Porez (12%)	360,00 kn
3.	Priraz (18%)	64,80 kn
4.	Ukupno porez i priraz:	424,80 kn

Investitor će do 31. siječnja 2017. podnijeti JOPPD u kojeg će, među ostalim, upisati sljedeće podatke:

Pozicija Obrasca JOPPD		Upisani podatak
Stranica A	II. Vrsta izvješća	8
	III.5. Oznaka podnositelja	4
Stranica B	6.1. Oznaka stjecatelja/osiguranika	1001
	6.2. Oznaka primitka/obveze doprinosa	1006
	10.1. Razdoblje obračuna od	1. siječnja 2016.
	10.2. Razdoblje obračuna do	31. prosinca 2016.
	11. Svota primitka (oporezivi)	3.000,00
	13.5. Porezna osnovica	3.000,00

Investitor ne mora podnijeti godišnju poreznu prijavu za 2016. jer je uplatio predujam poreza po stopi 12%.

PRIMJER 9 – JEDINICE U SUBJEKTIMA ZA ZAJEDNIČKA ULAGANJA (UDJELI U RAZLIČITIM VRSTAMA FONDOVA)

Investicijskim fondovima upravljaju društva za upravljanje investicijskim fondovima. Vrijednost imovine pojedinog fonda izračunava i utvrđuje društvo za upravljanje investicijskim fondovima. Osnovna je podjela investicijskih fondova na otvorene i zatvorene. Nakon toga ih se dijeli prema vrsti vrijednosnih papira u koje se ulaže – novčani, obveznički, dionički i mješoviti fondovi.

Investitor iz Zagreba uložio je npr. 5.000,00 kn u kupnju 250 udjela po tržišnoj cijeni 20,00 kn u Investicijskom fondu L. Tijekom godine prodaje 200 udjela po 30 kn za ukupno 6.000,00 kn.

OBRAČUN DOHOTKA:

Prodajna vrijednost:	$200 \times 30 = 6.000,00$ kn
Nabavna vrijednost:	$200 \times 20 = 4.000,00$ kn
Kapitalni dobitak	2.000,00 kn

OBRAČUN POREZA I PRIREZA		
Red. broj	Opis	Svota
1.	Dohodak od kapitala	2.000,00 kn
2.	Porez (12%)	240,00 kn
3.	Prirez (18%)	43,20 kn
4.	Ukupno porez i prirez:	283,20 kn

Investitor mora podnijeti JOPPD u kojeg će, među ostalim, upisati sljedeće podatke:

Pozicija Obrasca JOPPD	Upisani podatak	
Stranica A	II. Vrsta izvješća	8
	III.5. Oznaka podnositelja	4
Stranica B	6.1. Oznaka stjecatelja/osiguranika	1001
	6.2. Oznaka primitka/obveze doprinosa	1006
	10.1. Razdoblje obračuna od	1. siječnja 2016.
	10.2. Razdoblje obračuna do	31. prosinca 2016.
	11. Svota primitka (oporezivi)	2.000,00
13.5. Porezna osnovica	2.000,00	

PRIMJER 10 – IZVEDENICE

Izvedenice su složeni financijski instrumenti čija je vrijednost, odnosno cijena, izvedena iz cijene vezane imovine za koju ih se sastavlja, i to:

- terminski ugovori – *futures* (unaprijednice) i *forwards* (ročnice) ugovori,
- zamjene (*Swaps*) – kamatne zamjene (*interest rates swaps*) i valutne zamjene (*currency swaps*),
- opcije (*Call* i *Put*),
- ostale izvedenice.

Primjer Call opcije na zlato⁷

Opciju *Call* na zlato, s dospijecem 15. prosinca 2016. i izvršnom cijenom od 1.250,00 USD/unca, prodaje se 15. rujna 016. po cijeni 25,00 USD/unca (31,1034768 g). Jedan ugovor zlata glasi na 100 unca. Termimska je cijena 15. listopada 2016. po kojoj se prodaje zlato 1.320,00 USD/unca. Stoga se kupac Ivan Perić s prebivalištem u Zagrebu odlučio na izvršenje opcije *Call*.

- Ivan Perić kupuje zlato po 1.250,00 USD/unca
- Prodaje (zatvara poziciju) po 1.320,00 USD/unca
- Plaća prodavatelju premiju 25,00 USD/unca
- Zarada = $(1.320,00 - 1.250,00 - 25,00) \times 100 = 4.500,00$ USD
- Dohodak od kapitala = $4.500,00$ USD \times 6,814690 kn = 30.666,11 kn.

OBRAČUN POREZA I PRIREZA		
Red. broj	Opis	Svota
1.	Dohodak od kapitala	30.666,11 kn
2.	Porez (12%)	3.679,93 kn
3.	Prirez (18%)	662,39 kn
4.	Ukupno porez i prirez:	4.342,32 kn

Ivan Perić do 31. siječnja 2017. mora podnijeti JOPPD u kojeg će, među ostalim, upisati sljedeće podatke:

Pozicija Obrasca JOPPD	Upisani podatak	
Stranica A	II. Vrsta izvješća	8
	III.5. Oznaka podnositelja	4
Stranica B	6.1. Oznaka stjecatelja/osiguranika	1001
	6.2. Oznaka primitka/obveze doprinosa	1006
	10.1. Razdoblje obračuna od	1. siječnja 2016.
	10.2. Razdoblje obračuna do	31. prosinca 2016.
	11. Svota primitka (oporeziva)	30.666,11 kn
	13.5. Porezna osnovica	30.666,11 kn

Da je u primjeru ugovorena izvršna cijena 1.350,00 USD/unca, kupac ne bi iskoristio opciju, te bi imao kapitalni gubitak kako slijedi:

$$25 \text{ USD/unca} \times 100 = 2.500,00 \text{ USD} \times 6,814690 \text{ kn} = 17.036,73 \text{ kn.}$$

Kapitalne gubitke odbija se u porezne svrhe od kapitalnih dobitaka tijekom godine.

Primjer – Put opcije na žitarice⁸

Opciju PUT na pšenicu, s dospijecem 15. prosinca 2016. i izvršnom cijenom 6,40 USD/bušel (27,2 kg), prodaje se 15. rujna 2016. po cijeni 0,10 USD/bušel. Ona daje pravo investitoru prodati pšenicu za 6,40 USD/bušel u bilo koje vrijeme sve do 15. prosinca. Investitor kupuje jedan ugovor pšenice što glasi na 5000 bušela. Termimska joj je cijena

⁷ Primjer sastavljen prema prezentaciji »Strategije trgovanja – Opcije«, slajdovi 11. i 12.: http://web.efzg.hr/dok/trg/izupanic//PnRB_5-Opcije.pdf

⁸ Primjer sastavljen prema primjeru iz prezentacije Strategije trgovanja – Opcije, slajdovi 14. i 15., http://web.efzg.hr/dok/trg/izupanic//PnRB_5-Opcije.pdf

6,20 USD/bušel 15. listopada 2016, pa investitor iskorišćuje pravo na prodaju 5000 bušela po izvršnoj cijeni iz opcije PUT.

- Investitor iskorišćuje pravo na prodaju pšenice po 6,40 USD
- Potom kupuje pšenicu (zatvara poziciju) po 6,20 USD
- Za opciju PUT plaća prodavatelju premiju 0,10 USD
- Zarada = $(6,40 - 6,20 - 0,10) \times 5.000 = 500,00$ USD
- Dohodak od kapitala = $500,00$ USD \times 6,814690 kn = 3.407,35 kn.

OBRAČUN POREZA I PRIREZA		
Red. broj	Opis	Svota
1.	Dohodak od kapitala	3.407,35 kn
2.	Porez (12%)	408,88 kn
3.	Prirez (18%)	73,60 kn
4.	Ukupno porez i prirez:	482,48 kn

Investitor će do 31. siječnja 2017. podnijeti JOPPD u kojeg će, među ostalim, upisati sljedeće podatke:

Pozicija Obrasca JOPPD		Upisani podatak
Stranica A	II. Vrsta izvješća	8
	III.5. Oznaka podnositelja	4
Stranica B	6.1. Oznaka stjecatelja/osiguranika	1001
	6.2. Oznaka primitka/obveze doprinosa	1006
	10.1. Razdoblje obračuna od	1. siječnja 2016.
	10.2. Razdoblje obračuna do	31. prosinca 2016.
	11. Svota primitka (oporeziva)	3.407,35 kn
	13.5. Porezna osnovica	3.407,35 kn

Ako bi u prethodnom primjeru terminska cijena pšenice narasla na 7,50 USD/bušel, investitor ne bi iskoristio opciju PUT i imao bi kapitalni gubitak s osnove ulaganja u opcije.

$$\text{Kapitalni gubitak} = 0,10 \times 5.000 = 500,00 \text{ USD} \times 6,814690 \text{ kn} = 3.407,35 \text{ kn}$$

6. OSLOBOĐENJA I IZNIMKE OD PLAĆANJA POREZA

Otuđenjem financijske imovine ne smatra se:

- prijenos udjela iz jednoga u drugi dobrovoljni mirovinski fond,
- zamjenu vrijednosnih papira s jednakim papirima istoga izdavatelja, pri čemu se ne mijenja odnose među članovima i kapital izdavatelja, zamjena vrijednosnih papira, odnosno financijskih instrumenata drugima, te stjecanje vrijednosnih papira, odnosno financijskih instrumenata pri statusnim promjenama, kad nema novčanog tijeka i uz uvjet da je osiguran slijed stjecanja financijske imovine.

Statusne promjene obuhvaćaju, naime, pripajanje, spajanje, podjelu i preoblikovanje društva te u pravilu dovode do prestanka društva s pravnoga motrišta, ali se nastavlja gospodarske aktivnosti društva. Pri otuđenju financijske imovine za nabavnu se vrijednost uzima onu što je utvrđena na dan prvog stjecanja financijske imovine.

PRIMJER 11 – ODVAJANJE S PREUZIMANJEM

Društvo ABC d.o.o. vlasnik je poslovnog prostora kao gospodarske cjeline u vrijednosti 12.000.000,00 kn, Jedini član društva Pero Perić koji ga je 2012. i osnovao temeljnim kapitalom 20.000,00 kn, donosi 21. listopada odluku o podjeli društva izdvajanjem nekretnine iz ABC d.o.o. te unosom u novo društvo DDD d.o.o. u zamjenu za udjele. Perić tako stječe udjele u DDD d.o.o. u svoti 12.000.000,00 kn.

Statusne se promjene ne smatra otuđenjem financijske imovine te po ovoj osnovi nema poreza na kapitalni dobitak.

Pero Perić 24. listopada 2016. prodaje udjel u društvu DDD d.o.o. za 12.000.000,00 kn.

Prema mišljenju autora, s obzirom na čl. 30. st. 20. Zakona (»pri otuđenju financijske imovine iz st. 19. toč. 2. i 4. ovoga članka kao nabavnu se vrijednost uzima onu što je utvrđena na dan prvoga stjecanja financijske imovine«), protek vremena također se računa od dana prvoga stjecanja.

Budući da je prvo stjecanje financijske imovine zabilježeno u 2012, otuđenje se zbilo nakon proteka trogodišnjega roka, pa nema osnove za oporezivanje.

PRIMJER 12 – ODVAJANJE S PREUZIMANJEM UZ PRVO STJECANJE FINACIJSKE IMOVINE NAKON 1. SIJEČNJA 2016.

Da je Pero Perić iz opisanog primjera društvo ABC d.o.o. osnovao 12. siječnja 2016, morao bi platiti porez na kapitalni dobitak. U roku osam dana (2. studenoga 2016) mora podnijeti prijavu otuđenja udjela u trgovačkom društvu nadležnoj ispostavi Porezne uprave te platiti porez i prirez prema rješenju, kako slijedi:

OBRAČUN DOHOTKA:

Primitak	12.000.000,00 kn
Nabavna vrijednost	20.000,00 kn
Dohodak od kapitala	11.980.000,00 kn

OBRAČUN POREZA I PRIREZA		
Red. broj	Opis	Svota
1.	Dohodak od kapitala	11.980.000,00 kn
2.	Porez (12%)	1.437.600,00 kn
3.	Prirez (18%)	258.768,00 kn
4.	Ukupno porez i prirez:	1.696.368,00 kn

Otuđenjem financijske imovine ne smatra se:

- podjelu dionica istoga izdatelja, pri čemu ne dolazi do promjene temeljnoga kapitala ili novčanog tijeka
- zamjenu udjela investicijskih podfondova unutar istoga krovnoga fonda, odnosno zamjenu udjela investicijskih fondova kojima upravlja isto društvo za upravljanje, uz uvjet da je osiguran slijed stjecanja financijske imovine.

PRIMJER 13 – ZAMJENA UDJELA NOVČANOGA I DIONIČKOG INVESTICIJSKOG FONDA

Investitor iz Zagreba dao je 4. listopada 2016. nalog za zamjenu udjela u vrijednosti 10.000,00 kn, stečenog 15. rujna 2016. za 9.900,00 kn, novčanoga i dioničkog investicijskog fonda kojima upravlja društvo A. Uslugu se ne naplaćuje.

Kapitalni dobitak 100,00 kn ne oporezuje se, ali građanin mora podnijeti JOPPD.

Investitor 11. listopada 2016. prodaje udjel za 10.200,00 kn. Za nabavnu se vrijednost uzima onu što je utvrđena na dan prvoga stjecanja financijske imovine.

OBRAČUN DOHOTKA:

Prodajna vrijednost	10.200,00 kn
Nabavna vrijednost	9.900,00 kn
Kapitalni dobitak	00,00 kn

OBRAČUN POREZA I PRIREZA		
Red. broj	Opis	Svota
1.	Dohodak od kapitala	300,00 kn
2.	Porez (12 %)	36,00 kn
3.	Prirez (18 %)	6,48 kn
4.	Ukupno porez i prirez:	42,48 kn

Obrazac JOPPD, među ostalim, sadrži ove podatke:

Pozicija Obrasca JOPPD		Upisani podatak
Stranica A	II. Vrsta izvješća	8
	III.5. Oznaka podnositelja	4
Stranica B	6.1. Oznaka stjecatelja/osiguranika	1001
	6.2. Oznaka primitka/obveze doprinosa	1006
	10.1. Razdoblje obračuna od	1. siječnja 2016.
	10.2. Razdoblje obračuna do	31. prosinca 2016.
	11. Svota primitka (oporeziva)	300,00
	13.5. Porezna osnovica	300,00

Otuđenjem financijske imovine ne smatra se ni otkup udjela u Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

PRIMJER 14 – OTKUP UDJELA U FONDU HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI

Građanin iz Zagreba imao je 13. listopada 2016. primitak po osnovi otkupa udjela u Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji u svoti 10.000,00 kn.

Primitak nije oporeziv, ali građanin mora podnijeti JOPPD za neoporeziv primitak, kako slijedi:

Pozicija Obrasca JOPPD		Upisani podatak
Stranica A	II. Vrsta izvješća	8
	III.5. Oznaka podnositelja	4
Stranica B	6.1. Oznaka stjecatelja/osiguranika	0000
	6.2. Oznaka primitka/obveze doprinosa	0000
	10.1. Razdoblje obračuna od	1. listopada 2016.
	10.2. Razdoblje obračuna do	31. listopada 2016.
	11. Svota primitka (oporeziva)	-
	13.5. Porezna osnovica	-
	15.1. Oznaka neoporezivog primitka	02
	15.2. Svota neoporezivog primitka	10.000,00

Nasuprot spomenutim primicima za koje se ne smatra da, sukladno Zakonu, proizlaže od otuđenja financijske imovine, postoje i primici što ih se smatra kapitalnim dobitcima, ali ih se ne oporezuje, pa se tako dohodak od kapitala po osnovi kapitalnih dobitaka ne oporezuje ako je otuđenje provedeno među:

1. bračnim drugovima i srođnicima u prvoj liniji i drugim članovima uže obitelji,
2. među razvedenima bračnim drugovima i u neposrednoj vezi s razvodom braka, ili
3. nasljeđivanjem financijske imovine te
4. ako je financijska imovina otuđena *tri godine nakon nabave*, odnosno stjecanja te imovine.

Ako se financijsku imovinu stečenu na način iz toč. 1, 2. i 3. po osnovi pritom stečene kapitalne dobiti otuđi naknadno, utvrđuje se dohodak od kapitala, pri čemu se danom stjecanja financijske imovine smatra dan prvoga stjecanja kad je primijenjeno izuzeće od oporezivanja.

7. OBVEZE GRAĐANINA – REZIDENTA REPUBLIKE HRVATSKE KOJI KAPITALNE DOBITKE STJEČE IZRAVNO IZ INOZEMSTVA

Međunarodni ugovori o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja po snazi su iznad hrvatskih poreznih propisa. Ako se u pojedinom ugovoru uporabi izraz »oporezuje se u državi«, to označuje isključivo pravo države na oporezivanje, ali kada se uporabi izraz »može se oporezivati u državi ugovornici«, govori se o podjeli prava oporezivanja s drugom državom.

Prema najvećem broju međunarodnih ugovora što ih se primjenjuje u RH, prihod od otuđenja *drugih pokretnina* oporezuje se samo u državi rezident koje je otuđitelj pokretnine (fizička ili pravna osoba). No, prihod je od otuđenja *dionica* nekog društva kojemu je imovina, izravno ili neizravno, uglavnom nekretnina kakvu se u državi ugovornici može oporezivati u državi u kojoj jest.⁹

Pravo na oporezivanje *ostalog dohotka* ima država rezidentosti primatelja ostalog dohotka, svejedno gdje je nastao. Ovo se pravilo primjenjuje neovisno o tome je li država rezidentosti iskoristila pravo oporezivanja ili ne, tako da država u kojoj se drugi dohodak isplaćuje ne može nametnuti porez, čak ako i nije oporezivan u državi rezidentosti.

⁹ Svaki međunarodni ugovor treba sagledati odvojeno, zbog mogućih iznimaka od navedena pravila.

Iz toga proizlazi da se dohodak od kapitalnih dobitaka, osim dionica društva imovinu kojeg čini, izravno ili neizravno, uglavnom nekretnine u pojedinoj državi, oporezuje samo u državi čiji je rezident otuđitelj kapitalne imovine. *Za rezidente RH, dohodak je od kapitalnih dobitaka oporeziv samo u Hrvatskoj.*

PRIMJER 15 – FOREX

FOREX je skraćenica od engleskog naziva *Foreign Exchange*, odnosno međunarodni izraz za tržište stranih valuta. Trgovanje valutama na tržištu FOREX razumijeva istodobno kupovinu jedne i prodaju druge valute. Osim valutnih parova, može se trgovati i ostalim derivatima, što su međuovisni s vrijednostima valuta zemalja i regija koje posjeduju određenu valutu, te njome iskazuju određenu vrijednost (robne valute).

Tečajevi valuta izraženi su dvjema vrijednostima – BID i ASK. BID je cijena po kojoj je broker spreman kupiti valutu od investitora ili trgovca, ili cijena po kojoj investitor ili trgovac mogu prodati valutni par brokeru. ASK je cijena po kojoj je valutni par ili kaucija ponuđena na prodaju, odnosno cijena po kojoj investitor ili trgovac može kupiti valutni par, ili cijena po kojoj će broker prodati valutni par drugome trgovcu.¹⁰

Budući da se u FOREX-a valutama trguje na tržištu stranih valuta prema određenim pravilima toga tržišta, radi stjecanja dohotka, stajalište je autora kako se tako stečenu zaradu također može smatrati dohotkom od kapitalnih dobitaka.

U našem se primjeru građanin iz Zagreba bavi FX trgovanjem putem interneta i ima otvoren račun u brokerskoj agenciji ABC koja posluje preko tvrtke u Velikoj Britaniji. Građanin na računu ima 1.000,00 eura i želi kupi cijeli lot, odnosno 100.000 valutnog para USD/JPY.¹¹

Primjer duge pozicije (kupnja ponuđene valute)

I. otvaranje pozicije

Tečajevi na dan otvaranja pozicije:

USD/JPY 103,00/103,03

Euro/JPY 115,00/115,04

Građanin kupuje 100.000 USD po 103,03 JPY = 10.303.000 JPY (toliko mu treba). Pretpostavimo da rabi polugu 1:100, što znači da mu za otvaranje pozicije treba 1.000,00 USD, odnosno 103.030 JPY. S obzirom da na računu ima eure, za dobiti 103.030 JPY treba prodati trgovcu 895,91 eura (103.030/115). Na računu je ostalo 104,09 eura.

Građanin je, dakle, uložio 895,91 eura (103.030 JPY) za kupnju 100.000,00 USD.

II. zatvaranje pozicije

Tečajevi na dan zatvaranja pozicije:

USD/JPY 103,50/103,53

EUR/JPY 115,02/115,06

Građanin prodaje 100.000,00 USD po 103,50 JPY = 10.350.000 JPY. Pri prodaji je dobio 47.000 JPY više nego što je dao kod kupnje. Ostvarena zarada je 47.000 JPY / 115,06 = 408,48 eura

Kapitalna dobit u kn – prema srednjem tečaju HNB na dan uplate na bankovni račun investitora:

408,48 eura x 7,500494 kn = 3.063,80 kn

¹⁰ Prema definiciji dostupnoj na web stranici: <http://www.forex4you.com/hr/forex/forex-rjecnik/>

¹¹ Prema primjeru dostupnom na web stranici: http://www.forex-internet.com/forex/forex_primjeri.htm

Primjer kratke pozicije (prodaja valute)

Građanin ima na računu 1.000,00 eura i namjerava prodati 100.000,00 valutnog para USD/JPY, odnosno prodati USD protiv JPY, jer smatra da je dolar skup i da će njegova cijena s vremenom smanjiti.

I. otvaranje pozicije

Tečajevi na dan otvaranja pozicije:

USD/JPY 103,00/103,03

Euro/USD 1,1107/1,1110

Brokeru može prodati 1 USD po 103,00 JPY. Želi prodati 100.000 USD po 103,00 JPY da bi dobio 10.300.000 JPY. Primjenom poluge 1:100 i investiranjem 1.000,00 dolara, može prodati 100.000,00 USD istodobno kupujući JPY. Brokeru može prodati euro po 1,1107 USD. Da bi imao 1.000,00 USD za tu investiciju, prodaje brokeru 900,33 eura po 1,1107 USD. Dakle, prodaje 100.000,00 USD te ulaže 1.000,00 USD i dobiva 10.300.000 JPY. Sada ima otvorenu kratku poziciju.

II. zatvaranje pozicije

Tečajevi na dan zatvaranja pozicije:

USD/JPY 102,5/102,53

Euro/USD 1,1113/1,1116

Od brokera kupuje USD po 102,53 JPY i za plaćenih 10.300.000 JPY dobiva 100.458,40 USD. Dobit je 458,40 USD, odnosno 412,38 eura. Od brokera, naime, može kupiti euro po 1,1116 USD. Građanin daje 458,40 USD da bi dobio 412,38 euro (458,40 USD/1,1116 USD za euro). Građanin je, dakle, zaradio 412,38 eura.

Kapitalna dobit u kn – prema srednjem tečaju HNB na dan uplate na bankovni račun investitora:

$$412,38 \text{ eura} \times 7,500494 \text{ kn} = 3.093,05 \text{ kn}$$

Obveze građanina prema Poreznoj upravi:

1. u roku osam dana nakon primitka iz inozemstva upisati se u registar obveznika podnošenjem Obrasca RPO
2. najkasnije do 31. siječnja 2017. obračunati i uplatiti porez i prirez na dohodak. Prema čl. 13. st. 5. međunarodnog ugovora s UK-om dohodak od kapitalnog dobitka ove vrste oporeziv je samo u Hrvatskoj, a obračun se obavlja kako slijedi:

OBRAČUN POREZA I PRIREZA ZA 2016.		
Red. broj	Opis	Svota
1.	Zarada na dugoj poziciji	3.063,80 kn
2.	Zarada na kratkoj poziciji	3.093,05 kn
3.	Dohodak od kapitala	6.156,85 kn
4.	Porez (12%)	738,82 kn
5.	Prirez (18%)	132,99 kn
6.	Ukupno porez i prirez:	871,81 kn

3. do 31. siječnja 2017. nadležnoj ispostavi Porezne uprave podnijeti JOPPD, što će, uz ostalo, sadržavati ove podatke:

Pozicija Obrasca JOPPD		Upisani podatak
Stranica A	II. Vrsta izvješća	8
	III.5. Oznaka podnositelja	4
Stranica B	6.1. Oznaka stjecatelja/osiguranika	1004
	6.2. Oznaka primitka/obveze doprinosu	1006
	10.1. Razdoblje obračuna od	1. siječnja 2016.
	10.2. Razdoblje obračuna do	31. prosinca 2016.
	11. Svota primitka (oporeziva)	6.156,85 kn
	13.5. Porezna osnovica	6.156,85 kn

Građanin ne mora podnijeti godišnju poreznu prijavu, s obzirom da je uplatio predujam poreza na dohodak iz inozemstva u propisanu roku.

PRIMJER 16 – TRGOVANJE DIONICAMA I OBVEZNICAMA U INOZEMSTVU

Hrvatski rezident s prebivalištem u Zagrebu bavi se trgovanjem dionicama i obveznicama putem interneta i ima otvoren račun u brokerskoj agenciji X koja posluje preko tvrtke u SAD-u. Tijekom 2016. obavio je sljedeće transakcije:

- 24. veljače 2016. kupuje 200 dionica A za 30 USD po dionici,
- 14. lipnja 2016. kupuje 100 dionica A za 29 USD po dionici,
- 14. srpnja 2016. kupuje 50 obveznica banke B za 20 USD po obveznici. Nominalna je vrijednost obveznice 10 USD uz godišnju kamatu 6,5%,
- 22. rujna 2016. prodaje 250 dionica A po 31 USD po dionici,
- 13. listopada 2016. prodaje 40 obveznica banke B za 18 USD po obveznici,
- 31. prosinca 2016. uplaćeno mu je 6,50 USD kamata na obveznice.

Građanin po obavljenoj prodaji 22. rujna 2016. može raspolagati zaradom u svoti 300,00 USD.

SREDNJI TEČAJ HNB:

22. rujna 2016. = 1 USD = 6,737438 kn,

13. listopada 2016. = 1 USD = 6,807972 kn,

31. prosinca 2016. = 1 USD = 6,900000 kn.

Što su obveze hrvatskog rezidenta?

1. u roku osam dana nakon primitka iz inozemstva podnijeti nadležnoj ispostavi Porezne uprave Obrazac RPO (do 30. rujna 2016),
2. voditi evidenciju o financijskoj imovini kako slijedi:

EVIDENCIJA NABAVE I OTUĐENJA FINANCIJSKE IMOVINE					
Mato Matić, Zagreb, Gajeva 10, OIB 12345678900					
R. br.	Naziv financijske imovine ili portfelja s nazivom upravitelja	dionica A	Dionica A	Obveznica B	Ukupno
1.	datum stjecanja imovine	24.02.	14.06.	14.07.	
2.	način stjecanja imovine	Kupnja	Kupnja	Kupnja	
3.	količina imovine	200	100	50	
4.	nabavna cijena	30,00 USD	29,00 USD	20,00 USD	

5.	nabavna vrijednost	6.000,00 USD	2.900,00 USD	1.000,00 USD	
6.	datum otuđenja	22.09.	22.09.	13.10.	
7.	način otuđenja	Prodaja	Prodaja	Prodaja	
8.	količina otuđenja	200	50	40	
9.	prodajna cijena	31,00 USD	31,00 USD	18,00 USD	
10.	realiziran prinos	200,00 USD	100,00 USD	80,00 USD	
11.	svota kapitalne dobiti ili kapitalnoga gubitka (USD)	200,00 USD	100,00 USD	- 80,00 USD	
12.	svota kapitalne dobiti ili kapitalnoga gubitka (KN)	1.347,49 kn	673,74 kn	- 544,64 kn	1.476,59 kn

3. pratiti i evidentirati neoporezive primitke iz inozemstva: kamata na obveznice = 6,50 USD x 6,9 kn = 44,85 kn
4. s obzirom da RH i SAD nemaju potpisan međunarodni ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, primjenjuje se odredbe domaćih propisa. Stoga građanin porez i prirez mora obračunati i uplatiti do 31. siječnja 2017, kako slijedi:

OBRAČUN POREZA I PRIREZA ZA 2016.		
Red. broj	Opis	Svota
1.	Dohodak od kapitala	1.476,59 kn
2.	Porez (12%)	177,19 kn
3.	Prirez (18%)	31,89 kn
4.	Ukupno porez i prirez:	209,08 kn

5. građanin, naposljetku, nadležnoj ispostavi Porezne uprave do 31. siječnja 2017. mora podnijeti JOPPD u kojemu će, uz ostalo, iskazati ove podatke:

Pozicija obrasca JOPPD	Upisan podatak	
Stranica A	II. Vrsta izvješća	8
	III.5. Oznaka podnositelja	4
Stranica B	6.1. Oznaka stjecatelja/osiguranika	1004
	6.2. Oznaka primitka/obveze doprinosa	1006
	10.1. Razdoblje obračuna od	1. siječnja 2016.
	10.2. Razdoblje obračuna do	31. prosinca 2016.
	11. Svota primitka (oporeziva)	1.476,59 kn
	13.5. Porezna osnovica	1.476,59 kn
	15.1. Oznaka neoporezivog primitka	01
	15.2. Svota neoporezivog primitka	44,85 kn

8. ZAKLJUČAK

Građani Republike Hrvatske koji stječu kapitalne dobitke na tržištima kapitala i oni koji prodaju udjele u trgovačkim društvima, poput društava s ograničenom odgovornošću, od 1. siječnja 2016. prvi put se susreću s oporezivanjem ove vrste dohotka. Bitno je da je obveza uplate predujma poreza na dohodak i prireza, jednako kao obveza podnošenja JOPPD-a, upravo na građanima imateljima financijske imovine, dok investicijska društva i ostali subjekti koji skrbe o financijskoj imovini, po isteku godine, moraju dostaviti građaninu nužne podatke za obračun ostvarena dohotka, odnosno poreza i prireza te mogu preuzeti navedenu obvezu građanina. No, s obzirom da investicijska društva i ostali su-

bjekti nemaju podatke o ukupnoj financijskoj imovini investitora, ipak u pravilu neće preuzeti obvezu uplate poreza.

Kapitalne gubitke može se odbiti od kapitalnih dobitaka samo unutar godine, i to najviše do visine kapitalnih dobitaka. Obveza podnošenja posebnog obrasca za kapitalne gubitke ne postoji. Kapitalne dobitke prati se i utvrđuje vođenjem propisane evidencije tijekom godine, pri čemu se izdatak otuđene financijske imovine utvrđuje prema metodi FIFO. Od kapitalnih dobitaka oduzima se kapitalne gubitke te se neto-činak oporezuje kao dohodak od kapitala i iskazuje u JOPPD-u. Osim gubitaka, može se oduzeti i ukupne nastale izdatke izravno povezane s pojedinom transakcijom (npr. naknada brokera ili burze).

Osim otuđenja udjela u kapitalu trgovačkih društava kakvi nisu prenosivi na tržištu kapitala, kojeg se mora prijaviti u roku osam dana, za kapitalne dobitke općenito vrijedi pravilo da ih se iskazuje na godišnjoj razini, i to u jednome JOPPD-u. Stjecatelji dohotka od kapitalnih dobitaka tu obvezu prvi put moraju ispuniti do 31. siječnja 2017. za 2016, pri čemu Zakon ne propisuje donju granicu za prijavljivanje dohotka.

Dohodak od kapitalnih dobitaka moraju prijaviti i rezidenti RH koji ga stječu izravno iz inozemstva, trgujući npr. putem inozemnih internetskih servisa, s obzirom da se u najviše međunarodnih ugovora predviđa oporezivanje te vrste dohotka samo u državi rezidentnosti. Bitan je nadnevak kad rezidenti mogu raspolagati dobitkom, što ga potom treba preračunati u kune uz primjenu srednjega tečaja HNB-a te utvrditi svotu kapitalnog dobitka.

Literatura

Ksenija Cipek i Iva Uljanić: »Porezni položaj dohotka od kapitala«. RRiF br. 9/15.

Mrežne stranice:

www.porezna-uprava.hr (priručnici i brošure: »Porezni priručnik za građane« i »Oporezivanje dohotka od kapitala; porezni propisi i mišljenja Središnjeg ureda«) <http://www.poslovni.hr/leksikon/kapitalni-dobitak-450>

<http://web.efzg.hr/dok/EPO/sorsag/Pk03-Vrednovanje%20poduzea.pdf> (prezentacija »Poslovne kombinacije – Vrednovanje poduzeća«) http://web.efzg.hr/dok/trg/izupanic//PnRB_5-Opcije.pdf

(prezentacija »Strategije trgovanja – Opcije«) <http://www.forex4you.com/hr/forex/forex-rjecnik/>

http://www.forex-internet.com/forex/forex_primjeri.htm